

belang hebben bij de vakactie der artsen, in deze Maatschappij niet meer op hun plaats zijn. In dezelfde richting gaat ook het voorstel tot splitsing van het „Tijdschrift”, een splitsing die noodzakelijk en binnen korten tijd moet voeren tot volslagen scheiding. Trouwens voor vakstrijd en propaganda is de wetenschap overbodig.

Symbolisch voor den geest, die dit hoofdbestuursvoorstel schiep, kenmerkend voor heel het streven, is de voorkeur voor den Haag boven Amsterdam. Wel bezit de hoofdstad enkele nuttige instellingen, als daar zijn: een Universiteit, een Akademie van Wetenschappen, een Genootschap tot Bevordering van Natuur- en Geneeskunde, een Herseninstituut, een van Leeuwenhoekhuis, een Tropisch-hygiënisch laboratorium; wel is de boekerij daar gevestigd, evenals die van de Maatschappij voor Pharmacie en van de meeste geneeskundige vereenigingen; wat baat dit alles, als de regeeringsbureaux ontbreken?

Bij de groote teleurstelling, die dit voorstel mij geeft, ben ik echter niet zonder moed. Ik kan mij niet denken, dat de Maatschappij het hoofdbestuur op dezen weg zal volgen en ik vertrouw, dat de algemeene vergadering het voorstel zal afwijzen.

Amsterdam, 26 April 1920.

N. VAN RIJNBERK.

HERVORMING DER MAATSCHAPPIJ.

I.

Zoo wonderlijk als thans is het in de gansche lijdensgeschiedenis der Maatschappij-hervorming nog nooit toegegaan. Een hoofdbestuursvoorstel, dat de heele Maatschappij onderst boven keert en waartegen is het dagelijksch gesprek letterlijk iedereen verzet aanteekeent, wordt in het openbaar met de grootste onverschilligheid bejegend. Waar blijft thans de veelzijdige en ernstige gedachtenwisseling, die het vorig jaar zoo veel kolommen van het *Tijdschrift* heeft gevuld? Waarom zijn de zeer gewichtige bedenkingen van DE JAGER, VAN BRUGGEN en KOCH tot heden onweerlegd gebleven?

In stede van deze weerlegging, in stede van zulk een veelzijdig *Tijdschrift*-debat gaat de voorzitter der Maatschappij in de verschillende afdeelingen het voorstel persoonlijk bepleiten. Zelfs deed hij dit in Amsterdam, waar toch niet minder dan drie of vier hoofdbestuurders wonen, aldus onwillig betoogende, hetgeen overigens ook in de vergadering is gebleken, dat zijn medebestuurders geen voldoende opgewektheid of overtuiging bezitten om het voorstel aannemelijk te maken. Ik voor mij geloof niet, dat deze gang van zaken de meest wenschelijke is. In het onderwijs stel ik de viva vox zeer hoog. Hier echter, waar het gaat om een aan veel meningsverschil onderhevig vraagstuk van bestuursregeling, ware het, dunkt mij, beter geweest, al de benodigde gegevens in druk aan de leden voor te leggen en niet een zóó grooten invloed toe te kennen aan een meeslepend redenaar, die geen even goed beslagen tegenstander tegenover zich vindt. Dat van zulk een bijeenkomst het gevolg is geweest, dat een groote afdeeling als Rotterdam nagenoeg eenparig het voorstel heeft aanvaard, dit levert voor mij een belangwekkende bijdrage op tot het vraagstuk van de psychologie der vergadering.

Het voorstel brengt ons allereerst een groote teleurstelling. Toen een jaar geleden velen in arren moede de vakbelangen uit de Maatschappij wilden bannen, is hun *vrede door de centralisatie* voorgespiegeld. De vakbelangen zouden uit hoofdbestuur en afdeelingen verdwijnen en voortaan worden behartigd door de Organisaties. „Het beginsel van 1903”, schreef SIKKEL, „was goed; de uitvoering heeft verzuimd door tijdige decentralisatie de Maatschappij als geheel te ontlasten”. En thans! Wat ons thans het hoofdbestuur biedt, is de op de spits gedreven centralisatie. Ik bedoel niet het in één huis vereenigen van de geheele administratie. Ik zou het zeker een voordeel achten, wanneer de organisaties zich in Amsterdam, in het gebouw der Maatschappij, vestigden. Maar waartoe deze overstelpende centralisatie van allen arbeid? De ziekenfondsmoeilijkheden in de mijnstreek en die met de Hollandsche Spoor behooren toch zeker tot het gebied der Centrale Organisatie. De overlading van het hoofdbestuur, door SIKKEL

zoo donker afgeschilderd, komt naar mijn overtuiging in hoofdzaak voort uit de centraliseerende gedachte, die thans voorzit in het hoofdbestuur. En deze overlading is het voornaamste argument voor de voorgestelde bureau-hervorming.

Het spijt mij meer dan ik zeggen kan, dat ik dit ontwerp niet kan beschouwen als een deugdelijk overwogen en goed doorwerkt plan. Daarvoor hinkt het te veel op verschillende gedachten.

Het stel bezoldigde waardigheidsbekleeders schijnt ontleend aan de hedendaagsche vakbeweging. Evenwel, als ik het goed begrijp, zullen onze directeur en secretarissen het werkbureau vormen, maar geen deel uitmaken van het hoofdbestuur. In alle groote vakvereenigingen zijn thans de leden van het dagelijksch bestuur (de voorzitter, de secretaris) bezoldigd; maar zij zijn de hoogste machthebbers en onmiddellijk verantwoordelijk aan hun vereeniging. Zij kunnen bij diepgaand meeningsverschil worden weggezonden. Men denke aan hetgeen vóór enkele jaren in den Diamantbewerkerbond heeft bedreigd. In het ons voorgelegde plan echter zijn deze heeren ambtenaren. Zij hebben de bevelen van het hoofdbestuur uit te voeren en dragen geen werkelijke verantwoordelijkheid.

In dit stelsel is het ten eenen male misplaatst, dat de directeur de leiding zou hebben van de talrijke bijeenkomsten met andere lichamen en afgevaardigden; dat hij, bij gerezen moeilijkheden, in Maastricht, Leeuwarden of Middelburg, het hoofdbestuur zou gaan vertegenwoordigen. Zelf geen hoofdbestuurder zijnde, zou hij geen gezag kunnen doen gelden. Zelfstandige grootwaardigheidsbekleeders en tevens ondergeschikte ambtenaren, die zonder tegenwerping de bevelen van den Maatschappij-voorzitter hebben op te volgen, dit zijn hybridische wezens, aan wie wij werkelijk goed zullen doen, het levenslicht niet te schenken.

Blijkbaar heeft aan den ontwerper van dit plan de inrichting van een ministerie voorgezweefd. Hij spreekt ook van secretaris-generaal en van referendarissen. Maar dan ook kunnen deze ambtenaren nooit ofte nimmer de taak vervullen, die hun wordt toegedacht.

Heeft onze secretaris betere hulp noodig op zijn bureau; moet er iemand zijn, die met verstand uittreksels weet te maken uit ingekomen stukken, welnu het hoofdbestuur vrage een grooter crediet voor bureau-kosten aan. Bedriegt mijn herinnering van één jaar mij niet, dan zou ook een verhooging van de wedden der thans werkende beambten geen weelde zijn. Maar een beginsel-verandering in de inrichting van het bureau is daarvoor niet noodig. Ook zou het zeker den arbeid in hooge mate schaden, wanneer de secretaris niet langer lid van het hoofdbestuur zou zijn.

Beschikt de secretaris niet over voldoende tijd, dan ontzegt men hem de praktijk en geve hem daarvoor een behoorlijke vergoeding, maar ook dit brengt geen principieele wijziging mede,

Ik voor mij geloof, dat het tegenwoordig stelsel geen ingrijpende hervorming behoeft. Ik meen, dat door de genoemde maatregelen, met name door krachtige decentralisatie en wellicht door het toekennen van grooter macht aan de organisaties, de goede en rustige gang van zaken zou worden verkregen, die ons het vorig jaar is toegezegd.

Dat het hoofdbestuursvorstel niet met die zorg is voorbereid, die men zou mogen wenschen, blijkt ook uit andere punten van het programma. De splitsing van het *Tijdschrift* in tweeën wordt aangekondigd, blijkbaar voordat nog het minste overleg met de redactie heeft plaats gehad. Ik heb in mijn *Tijdschrift*-jaren dit zelfde vraagstuk meer dan eens ampel overwogen en in vergaderingen besproken, en ben overtuigd, dat het ons thans voorgelegde plan zal voeren tot het ontstaan van twee afzonderlijke tijdschriften, die elkaar op elk gebied mededinging zullen aandoen, zonder dat daaruit voor de Maatschappij zedelijk voordeel zal voortvloeien. Wel het tegendeel! Op dit vraagstuk, dat lang niet zoo eenvoudig is, als het hoofdbestuur het doet voorkomen, kan ik in den omvang van dit schrijven niet dieper ingaan.

De zelfde losheid treft ons in het voorstel inzake de te wijzigen rechtspraak. Kenmerkend is in de toelichting deze zin: „Wij zullen met onzen rechtsgeleerden raadsman moeten overwegen”, in plaats van de overlegging van diens reeds wel overwogen

advies. Van deze beide voorstellen geldt, dat het onjuist is, in een bepaalden zin opdrachten aan het hoofdbestuur te geven, zonder dat van die zijde nog eenige studie heeft plaats gehad.

Anders sta ik tegenover den wensch van den voorsteller van dit ontwerp, den zetel der Maatschappij te verplaatsen naar den Haag. Hieromtrent heb ik reeds thans een soliede meening. Was de Maatschappij in den Haag gevestigd, ik zou met warmte de wenschelijkheid hebben willen bepleiten van overbrenging naar Amsterdam, ware het niet, dat ik mij door geschiedkundige overlevering méér gebonden zou voelen dan de voorsteller van dit ontwerp. De wenschelijkheid, dat onze waardigheidsbekleeders „herhaalden ómgang” zullen hebben met de departementale ambtenaren beaam ik geenszins. Integendeel geloof ik, dat deze herhaalde aanraking zeer licht tot ontstemming en tot schade voor onze zaak zou leiden. Eén ding vergete men niet. De *voorbereiding* van wetten kan bespreking op ministeries noodig maken. Daarvoor zal, wanneer dit noodig is, een bezoek aan den Haag worden gebracht, zooals dit in den loop der jaren menigmaal is geschied. Veel méér aanraking echter is noodig bij de *uitvoering* der verzekeringswetten, die, naar wij reeds uit ervaring weten, tallooze vergaderingen en besprekingen noodig maakt met het bestuur en de ambtenaren der rijksverzekeringsbank, aan welke de uitvoering der ziekwet wordt opgedragen. Ook op dezen praktischen grond verdient Amsterdam de voorkeur.

Ten slotte *het nieuwe contributiestelsel*. — De waarnemende penningmeester heeft in den Amsterdamschen Kring meegedeeld, dat hij vermoedde, dat de bijdrage der leden niet meer dan $\frac{1}{2}$ pCt. van hun bruto inkomen zou behoeven te bedragen. Ik waag het, ernstigen twijfel uit te spreken. In ieder geval hoop ik, dat hij zijn geheele berekening zal openbaar maken. Wij zullen dan kunnen zien, hoe hoog hij de blijvende uitgaven van het in den Haag te huren Maatschappijgebouw heeft geraamd en wat de kosten zullen zijn van zijn eigen bureau, dat voortaan de drieduizend Maatschappijleden elk afzonderlijk zal hebben aan te slaan. Ik schrijf dit, denkend aan onze rijksbelastingen, waarvan er een achttien millioen per jaar opbrengt, maar aan administratie twaalf millioen kost! Maar bovenal ben ik benieuwd te weten, hoe hij de inkomsten der geneeskundigen heeft geschat, en ook welke zijn prognose is omtrent het aantal Maatschappijleden in de toekomst.

Ik heb tot nog toe geen andere ervaring opgedaan dan dat men mij verklaarde, onmiddellijk de Maatschappij te zullen verlaten, wanneer dit voorstel zou worden aangenomen. Inderdaad de vergelijking met de diamantbewerkeren en andere arbeiders gaat wel heel mank. Het geneeskundig beroep is nu eenmaal een weinig anders, en het groote wapen daarginder, de staking, staat ons niet ten dienste. Natuurlijk zal men zich de vraag stellen: welke waar krijg ik voor mijn geld? En ziet men dan deze hooge jaarlijksche bijdragen opgeslorpt door de steeds klimmende eischen eener ambtenaarsregering, welke macht zal dan degenen, die niet door onmiddellijk persoonlijk belang zijn gebonden, vasthouden in het Maatschappij-verband?

Evenwel ieder lid, dat wegloopt, maakt voor de achterblijvers de lasten zwaarder. Dit beteekent voor de Maatschappij een circulus vitiosus, waarin, als mijn gebed wordt verhoord, de Maatschappij zich niet zal begeven.

Amsterdam, 2 Mei 1920.

H. BURGER.

II.

Nu de voorzitter van het hoofdbestuur een propagandareis heeft aangevangen voor de reorganisatie-voorstellen (voorstel *b*, sub VI), zullen de tegenstanders van het daarin vervatte stelsel door middel van de geneeskundige pers moeten trachten hun denkbeelden te verdedigen. Het komt mij voor, dat de bedoelde voorstellen niet zóó goed voorbereid zijn en niet zóó op bezonken oordeel berusten, als vroeger wel het geval was. Een vaste lijn, een stevige overtuiging van het tegenwoordige hoofdbestuur blijkt althans niet er uit. Dit mogen de volgende voorbeelden bewijzen.